

עין משפט‏
גד מצוה

כג:

וְזוּ בִירָם. משמע כאן שהוא מארץ ישראל וכן מפרש ר"ת בקדושין (דף עג.) גבי מיחסי דפומבדיתא מציירס נסבי: **במה** הוו דהו תלתין ותרתי. תימה בזמן שנית המקדש קיים נמי מרחקי טובא כדמוכח בפ"ק ט"ו יוס מירושלים עד סופה של כל א"י גבי כדי שיהא מגיע האחרון שפא"י לנהר פרת וזה היה לצד צבל דפרת לצד צבל הוא ואין לחלק בין מקדש ראשון למקדש שני כדמשמע בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כה. ושם) ונריך לומר דרצועה נפקא לא"י מזד אחד עד פרת חוץ מצבל וקשה היאך אפשר שירושלים הויא טבור של א"י שהיא ד' מאות פרסה על ד' מאות לכל דהרי מהלך שני מאות לכל דהרי מהלך עשרים ימים לאחרון ששירושלים ממנהלן עשר פרסאות (ג) ועוד הרי ירדן מן המזרח מהלך יוס אחד מן המזרח לירושלים והוא קצה א"י^(ט):

לא היו זוים משם. לפי שהיואף חוץ לתחום אין לו אלא ד' אמות וכל המצר חשובה כד' אמות כדמתן כפרק מי שהוליוהו (עירובין דף מא.): מנוהו דדיר וסגר וכו' והא דמשמע כההוא פירקא (דף מו: ושם) גבי דיכריא דאחו למצרכתא שכל העיר חשובה להם כד' אמות היינו צעיר המוקפת מחילות והכא שירושלים לאחר שפרטו זה יוים פרטות דחשיב' כרשות הרבים כדאימא פרק המואף תפילין (עירובין דף קה.) ומיהו אשכחן עיר דחשובה כד"א אף בלא מחילות דמתן כפרק כילד מעבדין (שם דף מ.) נותנין קרפף לעיר עוד תנן (שם דף ס.) הנותן עירובו בתוך עיבורה של עיר לא עשה ולא כלום ואם לענין יואף חוץ לתחום נמי נותנין לו כל העיר כולה עם עיבורה כד' אמות אס כן בלא מחילות נמי תחשיב' כולה כד' אמות: **שידחו** מהלכין שהיו רואין בני פומבדיתא (שעשין) בגנותיהן דכי. תניא בראשונה היו מסעין מסעות בראש ההרים הגבוהין, כהו המשתח וכוסרטהב ובגורפינה ובתבור ובחורון

[ובילתינן]. ר' שמעון בן לעזר אומר אף חרים וכויר גדיד וחברותיה, איכא דאמרי ביני בני הוו קיימי, ר' שמעון בן לעזר חשיב להו על הסדר, תנא קמא לא חשיב הני דביני ביני. איכא דאמרי הו המשתח סרטבה והני כולחי דתני תנא קמא קיימי בתר גיסא דארץ ישראל, והני דתני ר' שמעון קיימי באידן גיסא, ותנא קמא חשיב דאיידן גיסא, ורבי שמעון בן לעזר דתני אף חרים כול', חשיב דהאי גיסא ודהאי גיסא. אי"ר יוחנן ובין כל אחד ואחד ח' פרסי, ל"ב מילי, והאידינא טובא איכא בינייהו, אמר אביי איסחומי איסתתום. כלומר הדרך הנכונה נסתתמה, שנאמר הגני (סך) [שך] את דרכך בסירים וכתוב נתיבותי עה. מתנני' כיצד ראתה את הלבנה, לפני החמה או לאחר החמה, לעיפונא או לדרומא כול'. ואקשינן לפני החמה היינו לעיפונא אחר החמה לדרומא. ופריך אביי תנא אן[פגימת הלבנה קאי והכי קאמר, פגימת הלבנה לפני החמה הייתה ורואה החמה פגימתה, או לא. ואם אמר העד לפני החמה היתה, פגימתה לפני החמה, ואם אמר אחר החמה, פגימתה אחר החמה, ואם אמר פגימתה כנגד החמה היא, עד שקר הוא, כ"י יוחנן דאמר מאי דכתיב עושה שלום בסירים וכתוב נתיבותי עוה. מתנני' כיצד ראתה את הלבנה, לפני החמה או לאחר החמה, לעיפונא או לדרומא כול'. ואקשינן לפני החמה היינו לעיפונא, וכיון שפני החמה לעיפונא אחר החמה לדרומא. ופריך אביי תנא אן[פגימת הלבנה קאי והכי קאמר, פגימת הלבנה לפני החמה הייתה ורואה החמה פגימתה, או לא. ואם אמר העד לפני החמה היתה, פגימתה לפני החמה, ואם אמר אחר החמה, פגימתה אחר החמה, ואם אמר פגימתה כנגד החמה היא, עד שקר הוא, כ"י יוחנן דאמר מאי דכתיב עושה שלום בסירים, שלא יאמרו

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

אף חרים ויזיר וגדר. היו משיאין המשואות בראשי הרים שלהן: **זיני** זיני. דהנך דמתנני' הוו קיימין הנך: **כאיידן גיסא.** [שכן א"י לצד צבל. שני לדדים של א"י נמשכין לצד צבל: בין כל אחת ואחת. דהנך דמתניתין: איספסוס דרכי. ואחוז ההולכין דרך עקלתון: בסירים. קוים: **מתנני' חלר**

גדולה היסה צירושלים כו' כל העדים מסכניסין. ציוס השבת שחללוהו לבזא ולהעיד: לא היו זוין משם. לפי שיאלא חוץ לתחום והיואף חוץ לתחום אין לו אלא ד' אמות: **מן סנהר.** שהוא גדל פתאום ושוטף את בני העיר ואת הילדים: **גב' ויעוקסו.** סייגו בגדר אבנים סביב סביב צעיגול כמו טבעת: **לישנא דלערא.** על שם שאסורין כאלו צויקין שאין זוין משם כל היום: **סעודוס גדולוס.** אלמא לא הוה לכו לערא: **מתנני' ילוד צודקין אס העדים כו' לפני החמה.** החמה הולכת לעולם ממזרח לדרום ומדרום למערב וממערב ללפון שנאמר (קהלת א) הולך אל דרום וסובב אל כפון והלכנה אינה נראית ציוס שלשים לעולם אלא סמוך לשקיעת החמה שמתוך שהיא דקה וקטנה אינה נראית ציוד שהחמה בגבורתה. מדלא קמני למזרחא או למערבא שמע מינה אין נראית להם צדרוס וקא ס"ד שהיו שואלין את העדים אס ראוה מהלכת לפני החמה או לאחריה לצפונה של חמה ראיסם אותה או לדרומה של חמה ובגמרא פריך לפני החמה היינו לצפונה שהרי אין נכון לצדוק ולשאלו אס לדרומה (ג) אלא בזמן ששנייה החמה והלכנה צמערב שאס הס צדרוס אינה יכולה להיות לא לצפונה ולא לדרומה אלא או למזרחא או למערבא וכסין צמערב אס לפני החמה היא זכו לצפונה שהרי לצד כפון הס הולכין ואס לאחריה היא הרי זה לצד דרום: **כמה היה גבזה.** מן הארץ לפי ראיית עיניכס: **לאין היה נוטה.** ראשי הפגימה לאיזה דד נוטין לצד כפון כזה [א] או לצד דרום כזה [א]: **אס אמר לפני החמה לא אמר כלום.** מפרש בגמרא: **גב' היינו לפני החמה היינו לצפונה.** הא מדא מילתא היא כדפרישית לעיל: **פגימטה לפני החמה.** פוגה לצד החמה או לצד אחר ועלה קמני סיפא אס אמר לפני החמה לא אמר כלום דמעולס לא ראטה חמה פגימטה של לבנה: **דלא יימרו עונדיס.** העוזדין את החמה:

^{גירי}

אמר אביי פגימטה לפני החמה או לאחר החמה אם אמר לפני החמה לא אמר כלום דא"ר יוחנן מאי דכתיב^ה המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מעולם לא ראתה חמה פגימטה של לבנה ולא פגימטה של קשת פגימטה של לבנה דחלשה דעתה פגימטה של קשת דלא לימרו עובדי החמה
גירי

^{גירי}

אמר אביי פגימטה לפני החמה או לאחר החמה אם אמר לפני החמה לא אמר כלום דא"ר יוחנן מאי דכתיב^ה המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מעולם לא ראתה חמה פגימטה של לבנה ולא פגימטה של קשת פגימטה של לבנה דחלשה דעתה פגימטה של קשת דלא לימרו עובדי החמה
גירי

פגימת הלבנה לפני החמה היתה ורואה החמה פגימתה, או לא. ואם אמר העד לפני החמה היתה, פגימתה כנגד החמה היא, עד שקר הוא, כ"י יוחנן דאמר מאי דכתיב עושה שלום במרומי, מעולם [לא] ראתה חמה פגימתה של לבנה משום חלישות דעתה. ואם אמר פגימתה אחר החמה דבריו קיימין. וכן הליכת הקשת אין פגימתה אחר החמה, והיא היתה מכונת כנגד החמה, שלא יאמרו

מסורת הש"ס

^[א] [עירובין מה.ג.] (ג) [ועיי' מוס' כ"מ כח. ד"ה חמשה עשר],

^[א] [עירובין מה.ג.] (ג) [ועיי' מוס' כ"מ כח. ד"ה חמשה עשר],

הגהות הב"ח

(א) גמרא שך את דרכך בסירים וגדרתי את גדרה ונתיבותיה לא תמצא ר"י ז"י אמר מהכא דכתיב גדר דרכי בגוית נתיבותי עוה: (ב) רש"י ד"ה כילד צודקין כו' ולשאלו אס לדרומה או לעפונה אלא בזמן ששניין: (ג) [ועיי' מוס' ד"ה כמה כו' מנהלן עשר פרסאות ליום ועוד הרי:

גליון הש"ס

גב' אסתחומי אסתתום. ע' ע'ספסוס גב' ע"צ מוס' ד"ה רב יהודה אמר: תוספות ד"ה שהיו מוחלכין וכו', דאכל הני דהתם פריך. עיין יומא טו ע"ב. מו"ק ז ע"א:

הגהות הגר"א

[א] תנא שיאל הני מכיר כל"ל וכן בין ערי יהודה כיוסעוד י' נלא מלאחי שם וי"ל דלכ"ל מני רשב"א אומר אף הרי מכור וגדור וכו' וכ"ל ציושל' דפרקין ויבדועלמי פ"ט' דשעיעת ע"ש [נסהגות מב"י אשר לפנינו בגסה זו תמא]

הגהות מהר"י לנדא

[א] גב' דכתיב לכן הנני שך את דרכך בסירים וגו' כל"ל:

^[א] [עירובין מה.ג.] (ג) [ועיי' מוס' כ"מ כח. ד"ה חמשה עשר],

רבינו חננאל (המשך) ורואה החמה פגימתה, או לא. ואם אמר העד לפני החמה היתה, כלומר הפגימה כנגד החמה היא, עד שקר הוא, כ"י יוחנן דאמר מאי דכתיב עושה שלום במרומי, מעולם [לא] ראתה חמה פגימטה של לבנה משום חלישות דעתה. ואם אמר פגימטה אחר החמה, פגימתה אחר החמה, והיא איסחומי איסתתום. כלומר הדרך הנכונה נסתתמה, שנאמר הגני (סך) [שך] את דרכך בסירים וכתוב נתיבותי עוה. מתנני' כיצד ראתה את הלבנה, לפני החמה או לאחר החמה, לעיפונא או לדרומא כול'. ואקשינן לפני החמה היינו לעיפונא, וכיון שפני החמה לעיפונא אחר החמה לדרומא. ופריך אביי תנא אן[פגימת הלבנה קאי והכי קאמר, פגימת הלבנה לפני החמה הייתה ורואה החמה פגימתה, או לא. ואם אמר העד לפני החמה היתה, פגימתה כנגד החמה היא, עד שקר הוא, כ"י יוחנן דאמר מאי דכתיב עושה שלום במרומי, מעולם [לא] ראתה חמה פגימתה של לבנה משום חלישות דעתה. ואם אמר פגימתה אחר החמה דבריו קיימין. וכן הליכת הקשת אין פגימתה אחר החמה, והיא היתה מכונת כנגד החמה, שלא יאמרו